

Zwerven door Friesland

Voor het eerst in zeker 20 jaar trok er vorige zomer weer een zwerfkamp met tjotters door Friesland. Okay, de vloot beperkte zich tot twee van deze mooie scheepjes, maar er was wel een prachtige boeier bij als vliegdekmoederschap. Stichting Friese Tjottervloot (SFT) organiseerde het geheel en verwacht deze zomer meer tjotters in te kunnen zetten.

Tekst: **Klaas Smit** Foto's: **Regina Rebbers**

In 1995 werd de Stichting Friese Tjottervloot (SFT) opgericht om tien tjotters en een Fries jacht van de ondergang te redden. De scheepjes waren van 1946 tot 1995 eigendom van zeilschool 'It Beaken' in Heeg en die organiseerde er in het hoogseizoen zwerfkampen mee. Generaties van zeilers verkenden zo Friesland en SFT wil die traditie nieuw leven inblazen. Casimir van der Post, Gijs Prins en Regina Rebbers waren de jonge begeleiders tijdens het zwerfkamp. 'Wanneer ik eraan terugdenk, krijg ik meteen weer een

grote glimlach op mijn gezicht! Wat een prachtige tocht met ontzettend leuke deelnemers mochten we vorig jaar maken,' zegt Casimir van der Post.

De opkomst was zoals je mag verwachten bij een eerste keer: klein. Voor het zwerfkamp hadden Thomas Havenga, Suzanne Havenga, Laura Havenga, Marieke Schmidt en Rinske Perdijk zich ingeschreven. Rinske moest de zondag nog werken, zodat de eerste dag doorgebracht werd in Heeg bij 'It Sylhûs' van de tjottervloot (zie kader). Bij aankomst

zetten de deelnemers eerst hun tenten op om daarna zo snel mogelijk te gaan zeilen. De meeste deelnemers kenden de tjotters al van de zeilcursussen die de SFT elk jaar organiseert. 's Avonds maakten ze gezamenlijk nog een zeiltochtje in het Friese jacht van de stichting, de *Reiddomp*. Een mooi begin van een zwerfweekje zeilen.

Naar Boornzwaag

Rinske sluit op maandag aan bij de groep. Na het ontbijt pakken ze alle spullen in en

gen ongelooflijk veel bekijks onderweg. Heel veel andere watersporters hebben ons op de foto gezet en gaven ons complimenten dat we met drie rondbodems op pad waren door Friesland.' De tjotters kunnen door alle kleine vaartjes en onder alle lage bruggen door, de *Ludana* lukt dat niet. De tjotters voeren op de tweede dag van Heeg over het Heegermeer, door de Rakken en de Welle naar het Koevoerdermeer. De *Ludana* moest vanwege de vaste

brug in de Welle via de Jelteloot. Bij de Janesloot ontmoetten de schepen elkaar weer. 'We zagen dat de twee tjotters erg ver uit elkaar lagen en dat was nu niet de bedoeling. Lekker door Friesland zwerven is het leukst als je bij elkaar in de buurt blijft. Daar hebben we de zeilers op gewezen en de rest van de week hebben ze keurig op elkaar gewacht als dat nodig was. Ze waren onderling eerst vooral aan het wedstrijdzeilen, competitief als ze zijn.

Door de Janeslootbrug en via de Langweerderwielen eindigde de dag in Boornzwaag aan de Scharsterrijn. Bij het zomerhuisje van de familie Prins konden de tenten worden opgezet. 'Wanneer we klaar waren met boten opruimen en tenten opzetten, speelden we tot het avondeten spelletjes aan de tafel in de kuip van de *Ludana*. Daar konden we met gemak met z'n allen aan zitten. Heerlijk zo'n ruim moederschip.'

Die avond kreeg de deelnemers een spoedcursus boeier optuigen. Er was een lekkere

grote foto: Laura Havenga, Casimir van der Post en Thomas Havenga in de *Friso*

rechtsboven: Zwerfkampen zijn van alle tijden, hier een beeld uit de jaren '90

boven: Twee van de deelnemers, Suzanne Havenga en Marieke Schmidt

zoeken daarvoor een plek in de "bijboot". 'We hadden het wel heel erg luxe', zegt Casimir. 'Als bijboot mochten we de *Ludana* meeneemen, de grootste boeier van Nederland, die Dries Verwaaijen beschikbaar stelde. We kreu-

BOEIER LUDANA

In 1892 gaf de Leeuwardense notaris Lette van Oostvoorne aan scheepswerf Bernhard aan de Lijnbaansgracht te Amsterdam de opdracht om een boeier te bouwen van 10.35 meter lang en 4.30 breed. Dat lukte, want in april 1893 werd voor zo'n 5600 gulden de *Olga* opgeleverd. Een prachtige boeier die wij nu kennen als de *Ludana*, en die past in het rijtje Statenjacht *Friso*, *Tjet Rixt* en *Catharina*. Een schip vol historie, in de jaren '30 verkocht naar Engeland, in de oorlog voor anker op de Theems voor de opvang van vluchtelingen en sinds 1978 weer terug in Nederland. De laatste 20 jaar bijna volledig gerestaureerd. Onlangs werd de Stichting Behoud Boeier opgericht om

het unieke scheepstype Boeier te behouden voor de toekomst en volgende generaties zeilers, te beginnen met de *Ludana*. Dat betekent onder meer nieuwe zeilen, de kluiver in ere herstellen en het achterschip restaureren. De Stichting heeft de ANBI-status verworven en dat biedt voor donateurs fiscale voordelen, zodat het werven van fondsen makkelijker wordt. Met donaties kan het nodige onderhoud gepleegd worden, en uiteindelijk de restauratie voltooid worden. De Stichting zoekt ook het contact met het algemene publiek door met de *Ludana* aanwezig te zijn bij evenementen en zet in op persoonlijke contacten tijdens vaardagen en evenementen. Zie ook www.boeier.org.

heerlijke maaltijd, zo ook deze dag: verse pasta met een rijk gevulde saus. De vaat spoelden de deelnemers eerst af in het buitenwater, zoals dat gaat op een primitieve en pure vakantie,' zegt Casimir.

Bij 'Meer van Lenten' is geen ruimte voor het opzetten van tenten. Maar de tjotterbemanningen zijn creatief en van alle lijnen die ze kunnen vinden, bouwen ze met de zeilen van de tjotter en de fok van de *Ludana* een tent op het voordek van de boeier. Daaronder slapen

Zwerftocht door Friesland

Routekaart Friese Tjottervloot

boven: Afgemeerd naast een zomerhuisje in Boornzwaag, de boeier oogst veel bewondering

onder: Eten in de kuip van de boeier *Ludana*, die als moederschip meereist

rechtsboven: Twee tjotter in de Langweerdervaart rechts: Overzichtskaartje van de zwerftocht

beloning in het vooruitzicht gesteld: een ijsje halen met de *Ludana*. 'Ze konden heel goed samenwerken om het schip zeilklaar te krijgen. De eerste keer hebben Gijs en ik ze nog wat geholpen, maar de andere dagen konden de jeugdzeilers zich prima redden met het schip. Natuurlijk, aanmeren en afvaren deden wij zelf, we hadden de boeier immers te leen.'

Naar Terherne, Meer van Lenten

Weinig wind. Het doel op de derde dag was Terherne en dat is bijna gehaald. Links van de Heerenzylbrug hebben de zwervers overnacht bij restaurant 'Meer van Lenten'. De tjotter konden het eerste deel van de tocht zeilen over de Langweerderwielen en door de Langweerdervaart. In het Prinses Margrietkanaal nam de *Ludana* de schepen op sleeptouw. Onderweg kregen de deelnemers vanuit de boeier wafels en bananen overgegooid. Op de

Facebook-pagina van de tjottervloot - waarop de tjottervloot te volgen is - gaven oude rotten commentaar op dat overgooien: 'Vroeger gebruikten we een afwasteil aan een lijn!' In de teil deden ze het eten en langzaam lieten ze die drijvend zakken naar de tjotter. Goed idee om opnieuw in te voeren.

Op het Sneekermear was genoeg wind en de tjotter zeilden daar heerlijk. Aan het eind van de dag is iedereen bij 'Meer van Lenten' getrakteerd op warme chocolademelk met slagroom. 'Regina bereidde dagelijks een

ze als roosjes. 'Het Meer van Lenten vond het erg leuk en bijzonder dat we met ons kampje hun steiger aandeden,' voegt Regina nog toe.

Naar Grou, Wijde Ee

Van Terherne gaat de tocht verder naar het noorden. Door de Heerenzylbrug, via de Terkaplester Poelen, door Akkrum over de Nesser Zylroede en het Biggenmeer naar de Wijde Ee bij Grou. De tjotter lukt het zelfs om door de Modderige Bol te zeilen, nauw water omgeven door veel bomen. 'Dat is toch wel echt het

mooie aan een zwerfkamp met tjotter, dat je echt overal kunt komen dankzij de geringe diepgang van de tjotter,' vindt Casimir.

In heel Friesland vindt je prima gratis aanlegplaatsen beheerd door de Marrekrite waar je meestal ook kort mag overnachten op de wal. Het zwerfkamp zet de tenten op aan de Wijde Ee. De zeilers willen graag nog avondzeilen met de *Ludana* en nadat ze hem geheel zelfstandig zeilklaar hebben gemaakt, varen ze met z'n allen naar Grou om het dorp te bekijken en een ijsje te halen. De afsluiting van een prachtige zeildag.

In één dag zeilt de groep de volgende morgen terug van Grou naar Heeg: Akkrum, Goingaripster Poelen, Gudsekop, Langstaarter Poe-

rechts: De tjotter zijn ingeruild voor de boeier om met z'n allen een ijsje te halen in Grou

onder: De *Wearlamke* en de *Wink* zeilen met elkaar op in een gijpkoers

inzet: Thomas en Suzanne Havenga hijsen het grootzeil van de boeier

len, Jentjemeer, PM-kanaal, Jelteloot en de kop van het Heegermeer. Het zelfbedieningsbruggetje vlak na het Jentjemeer is een belevenis, en op deze laatste dag wordt duidelijk dat je goed leert schipperen tijdens zo'n intensieve week. Varend zeil en mast strijken gaat al heel soepel en aan boord wordt gewerkt als in een team.

Dat is naast het ontdekken van Friesland misschien wel het mooiste aan zo'n zwerftocht; door in korte tijd een route te varen leer je pas echt goed omgaan met een schip. In Heeg verzorgen de begeleiders als afsluiting nog een barbecue in de tuin van het tjotterbestuurslid Jan Willem Hoorn.

Komende zomer weer?

Evaluerend zegt Casimir van der Post: 'We willen dit jaar zeker één week met een groep weg, maar liever nog meer weken. We hebben we

ZWERVERN MET FRIESE TJOTTERS

Het zwerfkamp is bedoeld voor deelnemers van 12 t/m 20 jaar. Veiligheid en plezier staan voorop, een zwemdiploma is verplicht, maar natuurlijk worden er ook reddingsvesten meegenomen. Zeilervaring is niet vereist, want onderweg leren deelnemers de benodigde vaardigheden. Heb je wel zeilervaring, dan kun je die uitbouwen tot goed schipperen en inspelen op situaties. Je moet wel van kamperen houden, want een zwerfkamp is geen luxe cruise. 'Op de wind door Friesland' is wel een prachtige ervaring. In een week tijd crossen de tjotter dwars door de provincie en komen ze op plaatsen waar andere schepen al lang vastlopen. Een week lang bepaalt de wind het (buiten)leven. De zwerfkampen staan onder begeleiding van ervaren zeilers. In 2017 is er weer een zwerfkamp van 22 tot en met 28 juli. Het kamp start vanuit het gezamenlijke watersportcentrum van de SFT en WaterSportvereniging Heeg (WSH), direct aan het Heegermeer. Zie voor meer informatie: www.friesetjottervloot.nl. SFT, Pharshoeke 101, 8621 CW Heeg.

zoveel positieve reacties gekregen, er blijkt veel belangstelling voor een zwerfkamp in tjotter. Ik wil alleen de route nu beter voorbereiden, zodat je precies weet waar je wel en niet met tenten mag overnachten. Misschien moeten we ook wel een week voor 18 jaar en ouder organiseren of zelfs één voor volwassenen', peinst hij. En, heel praktisch: 'Ik wil volgende keer een goede koelbox mee, zodat we bederfelijk eten makkelijker goed kunnen houden. Als het aan mij ligt gaan we met meerdere tjotter op pad!' 🍷